

วิกฤติโลกร้อน วิกฤติคุณธรรม

พระมหาปริดา ชนิดโสภโณ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทนำ

ช่วงระยะเวลา ๔-๕ ปีที่ผ่านมา มนุษย์ได้รับรู้เรื่องราวและรับผลกระทบของวิกฤติโลก จากนักวิชาการและสื่อต่าง ๆ จำนวนมากจนได้ยึนคุ่นหูและพูดกันติดปากในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป เช่น วิกฤติโลกร้อน วิกฤติอาหารโลก วิกฤติเศรษฐกิจ วิกฤติการเมือง วิกฤติการก่อการร้ายและความรุนแรง เป็นต้น ผลกระทบของวิกฤติโลกดังกล่าว ได้สร้างความกังวลและความหายนะให้เกิดขึ้นแก่มนุษย์และสิ่งแวดล้อมในโลกอย่างประมาณค่ามิได้ ทำให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการเมือง ปัญหามลภาวะเป็นพิษ เป็นต้น ปัญหาสังคมที่มีเหตุปัจจัยมาจากวิกฤติโลกดังกล่าวก่อให้เกิดวิกฤติคุณธรรม ทั้งในระดับปัจเจกชน กลุ่มคน ครอบครัว สังคม ประเทศ จนถึงระดับโลก เช่น ความเห็นแก่ตัว การใช้ความรุนแรง การทุจริตฉ้อโกง เป็นต้น วิกฤติโลกส่งผลกระทบต่อวิกฤติคุณธรรม และวิกฤติคุณธรรมส่งผลกระทบต่อวิกฤติโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

วิกฤติโลก

วิกฤติโลก เป็นเหตุการณ์ที่อยู่ในขั้นล่อแหลมต่ออันตรายแก่ผู้คนส่วนใหญ่ในโลก หรืออันตรายที่อยู่ในระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อในขั้นแตกหักของผู้คนในโลกนี้บางครั้งเรียกว่า วิกฤติการณ์ ก็มี ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Crisis หมายถึง ช่วงเวลาที่มีปัญหาหนัก หรือช่วงเวลาอันตราย วิกฤติโลกที่มีผลกระทบเป็นอันตรายต่อคนจำนวนมากและเป็นที่น่าสนใจในปัจจุบัน คือ วิกฤติโลกร้อน

วิกฤติโลกร้อน

วิกฤติโลกร้อน หรือบางครั้งเรียกว่า ภาวะโลกร้อน (Global Warming) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอากาศที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ที่ทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มสูงขึ้น กิจกรรมของมนุษย์ที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน คือ กิจกรรมที่ทำให้ปริมาณก๊าซเรือนกระจกชั้นบรรยากาศเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจกโดยตรง เช่น การเผาไหม้เชื้อเพลิง และการเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจกโดยทางอ้อม เช่น การตัดไม้ทำลายป่าจากการเฝ้าติดตามความผันแปรของอุณหภูมิโลก พบว่า ในระยะ ๑๐ ปี สิ้นท้าย พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๔ เป็นช่วงที่อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกร้อนที่สุด หากไม่มีมาตรการใด ๆ ที่จะยับยั้งการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแล้ว คาดว่า อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกจะเพิ่มสูงขึ้น ๑.๕ - ๔.๕ องศาเซลเซียส ภายใน พ.ศ. ๒๖๔๓ (ค.ศ. ๒๑๐๐) หรืออีก ๙๐ ปี ข้างหน้า (จากปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๕๓)

หลายปีที่ผ่านมา ธรรมชาติได้ส่งสัญญาณเตือนถึงวิกฤติโลกร้อนซึ่งเป็นมหันตภัยที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า จากปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจก ที่ส่งผลให้สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง แต่คนส่วนใหญ่กลับไม่สำเหนียกถึงหายนะภัยที่กำลังคืบคลานเข้ามาหาตัว และพร้อมจะคุกคามโลก ขนาดเกิดกรณีน้ำแข็งที่ขั้วโลกละลายและทำให้น้ำทะเลสูงขึ้น รวมถึงปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความสมดุลทางธรรมชาติ หลายคนยังไม่เห็นความสำคัญและคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่ถึงวันผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศจากวิกฤติโลกร้อนลุกลามเพิ่มมากขึ้นและรุนแรงเป็นทวีคูณ เช่น น้ำท่วมอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เกิดไฟป่าบ่อยขึ้น ร้อนจัดหนาวจัด โรคภัยไข้เจ็บลุกลาม หิมะตกหนัก แผ่นดินไหวในประเทศเอติและประเทศชิลี แนวชายฝั่งลึกร้อน ฯลฯ ความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน จากภัยธรรมชาติเหล่านี้เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า และทุกครั้งเหมือนจะยิ่งเพิ่มความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการยืนยันและตอกย้ำอย่างชัดเจนถึงวิกฤติโลกร้อน

วิกฤติโลกร้อนที่ผ่านมา อัล กอร์ จูเนียร์ (Albert Arnold “Al” Gore Jr.) อดีตรองประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา คนที่ ๔๕ เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ซึ่งปัจจุบันประสบความสำเร็จอย่างงดงามในฐานะนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ออกมากระตุ้นให้ชาวโลกทุกคนหันมาตื่นตัว ยอมรับถึงสภาพความแปรเปลี่ยนของธรรมชาติในทางลบที่เป็นผลมาจาก

วิกฤติคุณธรรมจากน้ำมือมนุษย์ พร้อมร่วมมรดกทิ้งให้ทุกคนหันมาร่วมมือร่วมใจรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัล กอร์ จูเนียร์ ได้คัดสรรกรณีศึกษาอันหน้าตื่นตระหนก เพื่อกระตุ้นความรู้สึกของผู้คนทั่วโลกให้รับรู้และเข้าใจถึงภัยพิบัติอันร้ายแรงอันเป็นผลมาจากวิกฤติโลกร้อน ผ่านหนังสือและภาพยนตร์สารคดีรางวัลออสการ์เรื่องจริงซ้อคโลก (An Inconvenient Truth) ที่ต้องยอมรับว่า สามารถสะกดจิตใจให้ชาวโลกนั่งนิ่ง พรางจินตนาการถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองในอนาคตได้อย่างไม่มีที่ติ

หากย้อนหลังไป ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ (ค.ศ. ๒๐๐๔) มีพายุทอร์นาโด และพายุเฮอริเคนพัดถล่มสหรัฐอเมริกา มากมายจนทำลายสถิติ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นยังไม่เท่ากับสิ่งที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ (ค.ศ. ๒๐๐๕) เมื่อเฮอริเคนเดนนิส เฮอริเคนเอมิลี เฮอริเคนริต้า รวมถึงเฮอริเคนแคททรีน่า ต่างดาหน้าพัดถล่มอเมริกาจนอ่วม ยิ่งไปกว่านี้พายุไซโคลนนาร์กีสถล่มพม่าคนตายนับหมื่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ (ค.ศ. ๒๐๐๘) และเกิดความหายนะแผ่นดินไหวที่ประเทศเฮติ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๓ มีผู้คนล้มตายมากกว่าสองแสนคน และในระยะเวลาไม่ถึงเดือน เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เกิดแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิที่ประเทศชิลี ภัยความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้นล้วนหนักหนาสาหัสจนไม่อาจสรรหาคำพูดใด ๆ มาอธิบายความหายนะได้

เหตุผลการเกิดวิกฤติโลกร้อน

จากมุมมองแนวคิดในมิติเศรษฐศาสตร์ การที่ทำให้เกิดวิกฤติโลกร้อน ความล้มเหลวและความร่วมมือในการแก้ปัญหาโลกร้อน เกิดจากเหตุผลดังต่อไปนี้

๑. ผลประโยชน์ของการพัฒนามากกว่าผลกระทบของโลกร้อน

การพัฒนาเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาทำให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงมาก ถึงประชาชนและรัฐบาลทั่วโลกจะทราบว่าการพัฒนาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก แต่ช่วงเริ่มแรกของการพัฒนา คนยังเห็นว่า ผลประโยชน์ส่วนเพิ่ม (Marginal benefit) ที่ได้รับจากการพัฒนา มีค่ามากกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal cost) จากการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากในช่วงเริ่มแรกทรัพยากรยังมีความอุดมสมบูรณ์ และสิ่งแวดล้อมยังอยู่ในสภาพดี เมื่อการพัฒนาดำเนินมา

ผลประโยชน์ส่วนเพิ่มของการพัฒนาจะเริ่มลดน้อยถอยลง ขณะที่ต้นทุนส่วนเพิ่มของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะยิ่งเพิ่มขึ้น เพราะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีเหลือน้อยลง ดังนั้น トラバโตที่ผลประโยชน์ส่วนเพิ่มของการพัฒนายังสูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มของการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คนจะยังดำเนินการพัฒนาที่ต้องแลกด้วยการทำลายสิ่งแวดล้อมต่อไป ด้วยเหตุนี้ ประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศเกษตรกรรมส่วนหนึ่งรู้สึกว่าเป็นความเสียเปรียบ หากต้องถูกจำกัดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในสัดส่วนเช่นเดียวกับประเทศอุตสาหกรรมและประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะประเทศที่พัฒนาแล้วยอมให้คุณค่ากับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมยิ่งกว่า ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนายอมให้คุณค่ากับการพัฒนามากกว่า แต่ให้คุณค่ากับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อยกว่า

๒. ความไม่ตระหนักถึงต้นทุนของวิกฤติโลกร้อน

การที่ประชากรโลกดำเนินกิจกรรมปล่อยก๊าซเรือนกระจกในช่วงแรก เกิดจากความไม่รู้ว่าก๊าซดังกล่าวสร้างผลกระทบอย่างไร แม้เมื่อมีการค้นพบปรากฏการณ์เรือนกระจกและผลกระทบของปรากฏการณ์นี้แล้ว การปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังดำเนินต่อไป เพราะประชากรโลกส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงผลร้ายของปรากฏการณ์ดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ภาวะโลกร้อนจึงไม่ถูกรวมอยู่ในต้นทุนการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ จนกระทั่งผลกระทบวิกฤติโลกร้อนเริ่มส่งผลกระทบต่อมนุษย์ชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งภาวะภูมิอากาศแปรปรวนและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดมากขึ้น จนสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ ชีวิตและทรัพย์สินของคนทั่วโลก รัฐบาลและประชาชนทั่วโลกจึงเริ่มหันมาให้ความสนใจที่จะแก้ปัญหา

๓. วิกฤติโลกร้อนเป็นผลกระทบภายนอก

วิกฤติโลกร้อนมีลักษณะเดียวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการผลิต กล่าวคือ มีลักษณะเป็นผลกระทบภายนอกเชิงลบ (Negative externality) ที่เกิดจากการผลิต ในภาวะเช่นนี้กลไกตลาดจึงล้มเหลว เพราะการที่วิกฤติโลกร้อนส่งผลกระทบต่อทั่วโลก ผู้ปล่อยก๊าซเรือนกระจกแบกรับต้นทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น แต่ประชาชนที่ไม่ได้เป็นผู้ปล่อยก๊าซกลับต้องร่วมรับต้นทุนจากผลกระทบของวิกฤติโลกร้อนด้วย ผู้ผลิตจึงได้รับประโยชน์มากกว่าที่ควรจะเป็น และยังคงปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อไป เพราะเขาไม่ได้แบกรับต้นทุนของ

การปล่อยก๊าซดังกล่าวเท่าที่ควร เมื่อพิจารณาถึงความร่วมมือในการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อนที่ผ่านมา ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายใหญ่ของโลก จึงไม่ยินดีที่จะเข้าร่วมอนุสัญญาของสหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCC: United Nations Framework Convention on Climate Change) เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการผลิตและการบริโภค แต่ประเทศอื่น ๆ กลับต้องรับต้นทุนจากผลกระทบวิกฤติโลกร้อน ซึ่งเป็นผลมาจากก๊าซเรือนกระจกที่สหรัฐอเมริกาปล่อยออกมา

๔. การแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อนเป็นสินค้าสาธารณะ

เมื่อมองในอีกมิติหนึ่ง มาตรการแก้ไขปัญหาวิกฤติโลกร้อนมีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะ (Public goods) กล่าวคือ การที่คนหนึ่งบริโภคสินค้านั้นไม่กระทบต่อการบริโภคของคนอื่น ๆ และไม่สามารถกีดกันคนอื่น ๆ ไม่ให้เข้าถึงสินค้านี้ได้ หรือหมายความว่า ทุกคนในโลกต่างได้รับประโยชน์จากการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อนทั้งสิ้น ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะจ่ายเพื่อการแก้ปัญหานี้หรือไม่ เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ จะก่อให้เกิดความยินดีที่จะรับประโยชน์จากการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อน แต่กลับไม่ยินดีจ่ายเพื่อการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อน ในทำนองเดียวกับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อน ซึ่งมีประเทศที่ยินดีจะรับประโยชน์หากวิกฤติโลกร้อนได้รับการแก้ไข แต่กลับไม่ยินดีที่จะต้องเสียสละเงินสำหรับการร่วมมือกันแก้ปัญหานี้

๕. ความร่วมมือแก้วิกฤติโลกร้อนไม่ใช่ภาวะดุลยภาพ

หากพิจารณาความร่วมมือในการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อนของนานาประเทศ การแก้ปัญหาโลกร้อนเป็นเกมระหว่าง ๒ ฝ่าย คือ ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยที่ทั้งสองฝ่ายมีทางเลือกกลยุทธ์ ๒ ทางเลือก คือ การร่วมมือในอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อแก้วิกฤติโลกร้อน และการไม่ร่วมมือในอนุสัญญาดังกล่าว เหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะการที่ทั้งสองกลุ่มประเทศต่างให้ความร่วมมือในอนุสัญญา เป็นภาวะที่ไม่ใช่ดุลยภาพ เนื่องจากหากมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งละเมิดอนุสัญญา ฝ่ายที่ละเมิดจะได้ประโยชน์มากขึ้น แต่ฝ่ายที่ยังคงให้ความร่วมมือในอนุสัญญา จะเป็นฝ่ายเสียประโยชน์ ดังนั้น ในที่สุดทั้งสองฝ่ายต่างก็ละเมิดอนุสัญญา ทั้ง ๆ ที่การร่วมมือกันอาจทำให้ทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์มากกว่าการไม่ร่วมมือกัน

๖. วิกฤติโลกร้อนมาจากวิกฤติคุณธรรม

ความเห็นแก่ตัว ความละโมภย์อยากได้ และความรู้จักพอเพียงของมนุษย์ เป็นเหตุให้มนุษย์ทำลายธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด เช่น ป่าไม้ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ตลอดจนอาหารและวัสดุต่าง ๆ มนุษย์ได้นำมาสนองกิเลสและตัณหาของตนจนทำให้ขาดสมดุลทางธรรมชาติ เป็นเหตุให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหวอย่างรุนแรงในประเทศเฮติ หิมะตกหนักในประเทศจีนและยุโรป น้ำท่วมหนักในประเทศออสเตรเลีย ภูเขาไฟที่ซัวโลกละลายอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ภัยพิบัติดังกล่าวนี้เกิดมาจากวิกฤติโลกร้อนหรือมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับวิกฤติโลกร้อน ซึ่งเบื้องหลังวิกฤติการณ์นี้สาเหตุมาจากวิกฤติคุณธรรมของมนุษย์นั่นเอง

ผลกระทบของวิกฤติโลกร้อน

นักวิชาการหลายสำนักโดยเฉพาะในประเทศไทยได้ระบุผลกระทบของวิกฤติโลกร้อนไว้อย่างน่าเป็นห่วง ทั้งความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบทางด้านสุขภาพ โรคร้ายไข้เจ็บ เป็นต้น ตัวอย่างของนักวิชาการที่แสดงความเห็นในเรื่องนี้ เช่น

ดร.อานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้อำนวยการศูนย์ เครือข่ายงานวิเคราะห์วิจัยและฝึกอบรมการเปลี่ยนแปลงของโลก แห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (START) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงผลกระทบจากวิกฤติโลกร้อน สภาพภูมิอากาศของประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการศึกษาแบบจำลองสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยในอีก ๓๐-๕๐ ปี พบว่า จำนวนวันร้อนที่สูงกว่า ๓๓ องศาเซลเซียส จะมีมากขึ้นประมาณ ๓๐-๖๐ วันต่อปี จากปกติ ๒๐ วันต่อปี จังหวัดที่มีวันร้อนมากที่สุด คือ อุทัยธานี เนื่องจากมีพื้นที่อยู่ในหุบเขา รองลงมาคือ นครสวรรค์ สำหรับจำนวนวันเย็นที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า ๑๕ องศาเซลเซียส จะมีประมาณ ๒๐ วันต่อปี จากเดิมประมาณ ๓๐-๔๐ วันต่อปี โดยจังหวัดที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันตกจะมีจำนวนวันเย็นมากที่สุด ท่านกล่าวว่า “วิกฤติโลกร้อนยังส่งผลกระทบต่อแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ฤดูน้ำหลากเปลี่ยนแปลงไป โดยในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม จะมีปริมาณน้ำมากกว่าที่ผ่านมาถึงร้อยละ ๔๐ เนื่องจากทั้งปริมาณน้ำฝน น้ำเหนือ และน้ำทะเลหนุน ระดับน้ำทะเลจะสูงขึ้นกว่าที่ผ่านมา จะส่งผลทำให้กรุงเทพฯ และปริมณฑลเกิดน้ำท่วมง่ายและถี่ขึ้น”

วิกฤติโลกร้อน ไม่เพียงแต่ ส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรง แต่ยังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ต่าง ๆ รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร การแพร่ระบาดของแมลงศัตรูพืชหลายชนิด และที่หลายคนอาจจะลืมนึกถึง นั่นคือผลกระทบที่สำคัญอันเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ในเชิงสุขภาพอนามัยจากวิกฤติโลกร้อนที่จะนำมาซึ่งโรคอุบัติใหม่

ศ.ดร.นพ.สมชัย บวรกิตติ สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน กล่าวถึงสถานการณ์โรคที่มากับวิกฤติโลกร้อนว่า วิกฤติโลกร้อนจะทำให้อัตราการเป็นโรคมะเร็งปอดเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการสูดก๊าซเรดอน (Radon) ซึ่งเป็นภาวะก๊าซที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดินแทรกซึมผ่านรอยแตกของตึก อาคาร บ้านเรือนที่ก่อสร้างพื้นบ้านติดดิน เป็นที่นิยมกันทั่วไป หากเทียบอัตราส่วนกับบ้านเรือนสมัยก่อนที่นิยมสร้างบ้านลักษณะยกพื้นสูง คนสมัยก่อนจึงมีความเสี่ยงต่ำในการเป็นมะเร็งปอด น่าตกใจว่าปัจจุบันมีคนเป็นโรคนี้อันเพิ่มขึ้นถึงวันละ ๕ ราย

ศ.ดร.นพ. สมชัย อธิบายด้วยว่า ภาวะมลพิษทางอากาศจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์ผ่านทางระบบทางเดินหายใจ โดยเฉพาะผู้ที่ไวต่อสารเหล่านั้นจะมีผลให้มีอาการของโรคทางเดินหายใจ และที่เป็นอยู่แล้วจะมีอาการรุนแรงมากขึ้น ในผู้ที่มีโรคปอดหรือโรคหัวใจจะมีความอึดต่อการออกกำลังกายลดลง สำหรับผู้ป่วยหรือผู้สูงอายุอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ มลพิษทางอากาศที่เกิดจากโลกร้อน จะเป็นปัญหาสำคัญของชุมชนเมืองใหญ่และเมืองอุตสาหกรรม **วิกฤติโลกร้อนยังเป็นสาเหตุให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคเขตร้อน** ทำให้เกิดความชุกเพิ่มขึ้นในประเทศและแพร่ขยายออกไปสู่ประเทศที่อยู่เหนือขึ้นไปที่ไม่เคยมีการระบาดมาก่อน ทั้งนี้ เนื่องจากผลของการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาของพาหะนำโรค เช่น โรคมาลาเรีย โรคไข้เลือดออก เดงกี โรคสมองอักเสบติดเชื้ออาร์บอไวรัส ที่มีุงเป็นพาหะนำโรค เพราะยังอุณหภูมิโลกสูงขึ้นก็ยิ่งเหมาะแก่การนำพาโรคและออกหากินบ่อยขึ้น

นพ.ธวัช สุนทรจารย์ อธิบดีกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า จากการประชุมประเมินสถานการณ์การระบาดของโรคติดต่อ **จากวิกฤติโลกร้อนในระดับนานาชาติ มีความกังวลถึงผลกระทบด้านสุขภาพ** เนื่องจากอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากุงเป็นพาหะ เช่น ไข้เลือดออก มาลาเรีย รวมทั้งโรคจากอาหารและน้ำ เช่น อหิวาตกโรค ไทฟอยด์ บิด อาหารเป็นพิษ เป็นต้น นอกจากนี้สภาพอากาศที่ร้อนขึ้นยังทำให้

แบบที่เรียกในอากาศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ มีโอกาสในการแพร่ระบาดสูง ในอนาคตมีความเป็นไปได้ว่าโรคเหล่านี้หากไม่รักษาด้วยยาปฏิชีวนะ อาจมีโอกาสเสียชีวิตสูงถึง ๖๐ %

ท่านกล่าวว่า “โรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่ต้องจับตามองมากที่สุด เพราะนอกจากยังไม่มียาหรือวัคซีนในการรักษาแล้ว ปัจจุบันยังพบว่ายุ่งยากซึ่งเป็นพาหะสำคัญของโรค ซึ่งเคยออกหากินเฉพาะแต่ในเวลากลางวัน ได้เปลี่ยนมาออกหากินในเวลาพลบค่ำจนถึง ๕ ทุ่ม ทำให้ยากต่อการป้องกันหรือวินิจฉัยโรค ปัญหาวิกฤติโลกร้อนจึงเป็นมหันตภัยแห่งอนาคตของมนุษยชาติ อย่างแท้จริง และสังคมไทยกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายของสภาพอากาศ”

บทบาทของไทยในการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อน

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันกับอนุสัญญาของสหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยไทยจัดอยู่ในกลุ่ม ๑๔๘ ประเทศกำลังพัฒนา (non-annex I) ที่ไม่ถูกบังคับให้ลดก๊าซเรือนกระจกเหมือนกับอีก ๔๑ ประเทศพัฒนาและหลายประเทศในยุโรปกลาง เนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทยยังอยู่ในปริมาณต่ำ ทั้งนี้รายงานทรัพยากรโลกปี ๒๐๐๕ (World Resources 2005) ของสถาบันทรัพยากรโลก (“World Resource Institution) ระบุว่า ปี ๒๕๔๓ ประเทศไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกประมาณ ๒๖๑ ล้านตัน โดยปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๘ ของโลก ขณะที่จีนและสหรัฐอเมริกาปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗ และ ๒๐.๖ ตามลำดับ

ประเทศไทยทำหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตามพิธีสารเกียวโต (DNA: Designated National Authority) ซึ่งเป็นบทบาทภายใต้พิธีสารเกียวโต (Kyoto protocol) นอกจากนี้การที่ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ยังทำให้ประเทศไทยมีหน้าที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามอนุสัญญาต่าง ๆ โดยมีความรับผิดชอบร่วมกับนานาชาติในระดับที่แตกต่างกัน (Common but differentiate responsibilities)

ประเทศไทยต้องดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมของไทยในการสร้างขีดความสามารถในการปรับตัว (adaptation) รวมถึงจัดทำรายงานแห่งชาติ (NC : National Communication) เพื่อรายงานผลการดำเนินงานต่อประชาคมโลกภายใต้อนุสัญญา

ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้การดำเนินนโยบายจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และควรให้ความสำคัญกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากแหล่งกำเนิด (Carbon sources) และเพิ่มแหล่งดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์มากขึ้น

นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมารัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาวิกฤติโลกร้อนมากขึ้น โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง เพื่อประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ นักวิชาการ องค์กร สถาบันธุรกิจภาคเอกชน และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่กำหนดบทบาท ทิศทางและมาตรการต่าง ๆ ร่วมกัน รัฐบาลไทยได้จัดทำแผนนโยบายแห่งรัฐผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

คณะรัฐมนตรียังเห็นชอบให้มีการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกขึ้นด้วย องค์กรนี้มีบทบาทในการวิเคราะห์ กลั่นกรองโครงการ ส่งเสริมการพัฒนาตลาดซื้อขายก๊าซเรือนกระจก เป็นศูนย์ข้อมูลกลางเกี่ยวกับโครงการที่ได้รับคำรับรอง สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา วิจัยและพัฒนา ร่วมมือกับนานาชาติ รวมถึงมีบทบาทในการกำหนดท่าทีการเจรจาอนุสัญญาและพิธีการต่าง ๆ

ภาพรวมกฎหมายไทยต่อวิกฤติโลกร้อน

วิกฤติโลกร้อนในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสนใจและตระหนักถึงผลกระทบเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งในประเทศไทยเอง ซึ่งคนไทยก็ได้ให้ความสนใจกับวิกฤติโลกร้อนกันมาในระยะหนึ่งแล้ว เช่น การรณรงค์ให้คนไทยหันมาใช้น้ำมันแก๊ซโซฮอล ช่วยกันประหยัดพลังงาน ลดใช้พลาสติกและวัสดุฟุ่มเฟือย รวมทั้งการตั้งอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศที่ ๒๕ องศาเซลเซียส เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบของการรณรงค์ เชิญชวนให้ร่วมมือกันลดวิกฤติโลกร้อน เท่านั้น

ซึ่งหากพิจารณากฎหมายแต่ละฉบับของไทยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ พรบ. โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พรบ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือ พรบ. ควบคุมอาคาร จะเห็นได้ว่า กฎหมายแต่ละฉบับดังกล่าว มิได้ออกมาโดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันหรือแก้ไขการเกิดปัญหา วิกฤติโลกร้อนโดยตรง เพียงแต่ออกมาเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเป็น เรื่องๆ ไปเท่านั้น รวมทั้งประเทศไทยยังไม่มีนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับเรื่องการลดวิกฤติโลกร้อนอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีนโยบายหรือออกกฎหมายเพื่อแก้วิกฤติโลกร้อน โดยตรง ก็น่าจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติมากขึ้น ทั้งนี้เพราะลำพังเพียงการรณรงค์เพื่อ ช่วยกันลดวิกฤติโลกร้อนเพียงอย่างเดียวไม่น่าจะเพียงพอ

การแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อน

เพื่อไม่ให้ประชากรโลกได้รับผลกระทบที่รุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ จึงควรให้ความร่วมมือในการรักษาสมดุลทางธรรมชาติให้คงอยู่ยาวนานเท่านาน ตามมาตรการ ดังต่อไปนี้

๑. ร่วมกันใช้ก๊าซธรรมชาติแทนถ่านหินและน้ำมันในกระบวนการผลิตและการขนส่งต่างๆ เพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้น้อยลง
๒. ใช้พลังงานทดแทน เช่นจากแสงอาทิตย์ ชีวมวล
๓. รักษาป่าที่มีอยู่ให้คงอยู่ต่อไป ฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรม ปลูกป่าเพิ่มเติม
๔. ศึกษาและปรับปรุงวิธีการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับชนิดของดิน
๕. ใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและครัวเรือน
๖. เพิ่มประสิทธิภาพในด้านคมนาคม ซึ่งอาจทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทดแทนเชื้อเพลิง หรือปรับปรุงประสิทธิภาพของเครื่องยนต์ เป็นต้น
๗. ลดความเห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและธรรมชาติ ไม่โลภมากจนเป็นสาเหตุ ให้ทำลายจนเสียสมดุลทางธรรมชาติ

๘. ใช้ชีวิตพอเพียง เป็นอยู่กับธรรมชาติ มีเหตุมีผลในการดำรงชีพ ประกอบอาชีพ สุจริตหรือล้มมาชีพตามอริยมรรค
๙. รู้จักคุณค่าแท้คุณค่าเทียมในการบริโภคอาหารและใช้สอยวัสดุในชีวิตประจำวัน
๑๐. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนอื่น

ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อน

ในการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อน ทุกคนทุกภาคส่วนจะต้องตระหนักถึงภัยอันตรายและจะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีการกำหนดนโยบายและวางแผนอย่างรัดกุมจึงสามารถแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อนที่กำลังเผชิญอยู่ได้ ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหาวิกฤติโลกร้อน จะต้องดำเนินการเป็นลำดับ ดังนี้

๑. ทราบถึงวิกฤติที่กำลังเผชิญอยู่
๒. ประเมินความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากวิกฤตินั้น
๓. วางแผนรับมือกับวิกฤติที่เกิดขึ้น
๔. เผื่อระวัง และควบคุมวิกฤติอย่างสม่ำเสมอ
๕. เมื่อเกิดวิกฤติ มีการจัดการตามแผนที่วางไว้ล่วงหน้าได้อย่างถูกต้อง
๖. มีทีมจัดการภาวะวิกฤติที่จัดเตรียมไว้ล่วงหน้า
๗. มีการชักจูงการปฏิบัติ การปรับเปลี่ยนให้ทันตามเหตุการณ์
๘. การอำนวยความสะดวก การบังคับบัญชา ประสานงานที่ดีและเป็นระบบ
๙. เยียวยาช่วยเหลือเหยื่อที่ประสบภาวะวิกฤติ

ดังนั้น จึงถึงเวลาแล้ว ที่เราทุกคนต้องหันมาร่วมมือกันเพื่อสร้างจิตสำนึก มีคุณธรรม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต และค่านิยมต่าง ๆ ที่เป็นตัวการทำให้โลกร้อน โดยการไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ ที่เพิ่มความร้อนให้กับโลกมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเตรียมความพร้อม และรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลกที่กำลังรุนแรงมากขึ้น การยุติวิกฤติ

โลกร้อนเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา อายุ อาชีพ หรือฐานะ ความร่ำรวยหรือยากจน แต่ทุกคนต้องมีจิตสำนึกมีคุณธรรมและเริ่มต้นปรับตัว ปรับใจ และปรับวิธีการใช้ชีวิตเพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขมหันตภัยที่ศึบคลานเข้าคุกคามและสร้างหายนะแก่มนุษย์ชาติในปัจจุบันนี้

บรรณานุกรม

<http://campus.com> สืบค้น ๑๗/๐๑/๒๕๕๓

<http://dekmor.cmu.ac.th> สืบค้น ๑๗/๐๑/๒๕๕๓

www.nidambe11.net สืบค้น ๑๖/๐๑/๒๕๕๓

<http://peerachet.blogth.com> สืบค้น ๑๒/๐๑/๒๕๕๓

<http://th.wikipedia.org> ๑๗/๐๑/๒๕๕๓